

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет української філології, іноземних мов та соціальних комунікацій
Кафедра української філології та журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

О. Л. Кирилюк

«03» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 7 Методичні аспекти викладання філології в закладах вищої освіти

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 035 Філологія

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма: Філологія (українська мова і література)

(назва)

Форма навчання: денна

(денна, заочна,)

2023–2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методичні аспекти викладання філології в закладах вищої освіти»,

(назва навчальної дисципліни)

розроблена на основі освітньо-наукової програми Філологія (українська мова і література),

(назва ОПП)

навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти першого наукового ступеня «доктора філософії» за спеціальністю 035 Філологія

(шифр і назва спеціальності)

Розробник: кандидат філологічних наук, професор С. Л. Ковтюх

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри української філології та журналістики

Протокол від «03» серпня 2023 року № 1.

Завідувача кафедри _____

(підпис)

О. Л. Кирилук

(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Методичні аспекти викладання філології в закладах вищої освіти» для аспірантів спеціальності 035 Філологія за першим науковим ступенем «доктора філософії». Кропивницький : ЦДУ імені В. Винниченка, 2023. 26 с.

© Ковтюх С. Л., 2023 рік

© ЦДУ імені В. Винниченка,
2023 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання <u>навчальний проєкт</u> (назва)	Спеціальність: <u>035 Філологія</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		2-й	-
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-наукова програма <u>«Філологія»</u> (шифр і назва)	Семестр	
		3-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,76 самостійної роботи студента – 3,5	Рівень вищої освіти: <u>третій (освітньо-науковий)</u>	Лекції	
		16 год.	-
		Практичні, семінарські	
		14 год.	-
		Лабораторні	
		- год.	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
		3 них на денній формі індивідуальні завдання:	
		10 год.	
Вид контролю:			
Екзамен	Екзамен		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: познайомити аспірантів з особливостями вивчення філологічних дисциплін у вищих закладах освіти; плануванням, видами робіт при вивченні філологічних дисциплін у вищій школі (лекції, практичні заняття); з формами контролю засвоєння вивченого матеріалу (заліки, іспити, колоквіуми тощо); сприяти формуванню у філологів науково-лінгвістичного мислення.

Завдання

Теоретичні завдання:

1. Сформувати системне уявлення про методіку викладання філології у ВЗО.
2. Сприяти засвоєнню теоретичних положень цієї дисципліни.

3. Ознайомити з основною термінологією, навчально-методичною документацією тощо.

Практичні завдання:

1. Навчити аспірантів правильно розуміти й аналізувати методичні види та форми навчання фахових дисциплін у ВЗО.

2. Формувати творчі та дослідницькі вміння й навички (діагностичні, прогностичні, організаційні, комунікативні), мовленнєву компетентність.

3. Виробити в аспірантів уміння планувати заняття з філологічних дисциплін, укладати конспекти лекцій із філологічних дисциплін у ВЗО; розробляти матеріали для проведення практичних занять із філологічних дисциплін, готувати ІНДЗ (навчальний проєкт).

4. Дослідити трансферно-рейтингову систему навчання у ВЗО; види самостійної роботи та форми контролю за навчальним процесом у вищій школі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни в аспіранта мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

загальні	фахові
<p>ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), обґрунтовувати власні оригінальні концепції.</p> <p>ЗК 07. Здатність писати, розмовляти іноземною мовою, представляти результати власних оригінальних досліджень у різних жанрових формах (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо).</p> <p>ЗК 9. Дотримуватись норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного наукового дослідження.</p>	<p>ФК 4. Обізнаність із інноваційними методами та принципами викладання філологічних дисциплін.</p> <p>ФК 8. Здатність в умовах методологічного плюралізму в сучасній філології обирати оптимальну методологічну стратегію для самостійного вирішення науково-дослідних завдань у сфері професійної діяльності.</p> <p>ФК 9. Неухильно дотримуватися засад наукової доброчесності та обстоювати їх у колективі.</p>

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати стандарти сучасної науково-дослідницької діяльності, вимоги, потрібні для втілення наукового дослідження та його опублікування.

ПРН 3. Глибоко розуміти вимоги до наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення викладання філологічних дисциплін у вищій школі.

ПРН 6. Аналізувати, тлумачити і правильно застосовувати норми, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності; дотримуватися

норм наукової етики під час здійснення науково-інноваційної діяльності та проведення власного дослідження.

ПРН 7. Уміти організувати викладання філологічних дисциплін відповідно до завдань і принципів сучасної вищої освіти, використовувати інноваційні форми організації навчальної діяльності студентів, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності.

ПРН 9. Уміти застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні інструменти й технології для забезпечення ефективних наукових та професійних комунікацій.

ПРН 11. Уміти кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень, продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти українського та іноземною мовою відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, наукова лекція тощо).

ПРН 12. Керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва; критично оцінювати власну навчальну й науково-професійну діяльність.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Методика викладання філологічних дисциплін

Тема 1. Методика викладання філологічних дисциплін як наука і навчальна дисципліна. Загальні питання методики викладання мовознавчих дисциплін як галузі сучасної педагогічної науки. Об'єкт, предмет методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти. Підходи до навчання мовознавчих дисциплін. Закономірності, принципи методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах. Зв'язок методики викладання мовознавчих дисциплін із суміжними науками. Зміст і структура курсу. Методи наукового дослідження.

Тема 2. Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного ЗВО. Особливості організації навчального (освітнього) процесу в закладі вищої освіти. Призначення навчального плану, навчальної, робочої програми. Електронний підручник як засіб навчання мовознавчих дисциплін.

Тема 3. Новітні педагогічні технології. Понятійні ознаки дефініції «технологія». Сутність поняття педагогічна технологія. Класифікації технологій. Особливості впровадження педагогічних технологій в інших країнах. Проблемне навчання. Кредитно-модульна технологія.

Тема 4. Форми організації навчання та контролю. Форми аудиторної роботи зі студентами. Значення лекції в навчально-виховному процесі. Класифікації лекцій. Вимоги до лекційних занять. Використання засобів навчання під час лекцій. Практичні, семінарські заняття, колоквиуми, дидактичні ігри. Залік, екзамен, колоквиум як форми контролю. Роль дидактичної гри в навчанні студентів-філологів. Індивідуальна та самостійна робота студентів.

Тема 5. Методи навчання філологічних дисциплін у ВЗО. Поняття про методи навчання. Класифікації методів навчання. Метод проєктів. Лекційний метод. Дискусія. Моделювання. Дидактична гра. Інтерактивні методи.

Тема 6. Засоби навчання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти. Роль та місце засобів навчання в педагогічному процесі вищої школи. Методика використання підручника, посібників, довідкових, лексикографічних видань. Особливості дистанційного навчання у ВЗО. Електронний підручник як засіб навчання нового покоління. Лінгводидактичні можливості мережевого сервісу. Блоги, подкасти.

Тема 7. Організація контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів. Поняття про контроль. Функції контролю. Принципи контролю. Види і форми контролю. Особливості тестового контролю. Види тестових завдань. Переваги і недоліки тестових завдань.

Тема 8. Організація дослідницької діяльності студентів-філологів. Значення дослідницької роботи у формуванні майбутніх фахівців. Напрями наукової роботи. Види студентських наукових робіт. Методи дослідження.

Модуль 2. ІНДЗ (навчальний проєкт)

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	усього	денна форма					заочна форма					
		у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	СРС		л	п	лаб	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Методика викладання філологічних дисциплін												
Тема 1. Методика викладання філологічних дисциплін як наука і навчальна дисципліна	7	2	-			5						
Тема 2. Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного ЗВО	9	2	2			5						
Тема 3. Новітні педагогічні технології	9	2	2			5						
Тема 4. Форми	10	2	2			6						

організації навчання та контролю												
Тема 5. Методи навчання філологічних дисциплін у ВЗО	10	2	2			6						
Тема 6. Засоби навчання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти	10	2	2			6						
Тема 7. Організація контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів	10	2	2			6						
Тема 8. Організація дослідницької діяльності студентів-філологів	7	2	-			5						
К/р за Модулем 1	8	-	2			6						
Разом за Модулем 1	80	16	14			50						
Модуль 2. ІНДЗ												
Модуль 2. ІНДЗ	10	-	-	-	10	-						
Усього годин	90	16	14		10	50						

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методика викладання філологічних дисциплін як наука і навчальна дисципліна	2
2.	Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного ЗВО	2
3.	Новітні педагогічні технології	2
4.	Форми організації навчання та контролю	2
5.	Методи навчання філологічних дисциплін у ВЗО	2
6.	Засоби навчання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти	2
7.	Організація контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів	2
8.	Організація дослідницької діяльності студентів-філологів	2
	Разом	16

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного ЗВО	2
2.	Новітні педагогічні технології	2
3.	Форми організації навчання та контролю	2
4.	Методи навчання філологічних дисциплін у ВЗО	2
5.	Засоби навчання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти	2
6.	Організація дослідницької діяльності студентів-філологів	2
7.	Контрольна робота	2
	Разом	14

4.3. Теми лабораторних занять

Не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальні питання методики викладання мовознавчих дисциплін як галузі сучасної педагогічної науки. Об'єкт, предмет методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти. Підходи до навчання мовознавчих дисциплін. Закономірності, принципи методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах. Зв'язок методики викладання мовознавчих дисциплін із суміжними науками. Зміст і структура курсу. Методи наукового дослідження.	5
2.	Особливості організації навчального (освітнього) процесу в закладі вищої освіти. Призначення навчального плану, навчальної, робочої програми. Електронний підручник як засіб навчання мовознавчих дисциплін.	5
3.	Понятійні ознаки дефініції «технологія». Сутність поняття педагогічна технологія. Класифікації технологій. Особливості впровадження педагогічних технологій в інших країнах. Проблемне навчання. Кредитно-модульна технологія.	5
4.	Форми аудиторної роботи зі студентами. Значення лекції в навчально-виховному процесі. Класифікації лекцій. Вимоги до лекційних занять. Використання засобів навчання під час лекцій. Практичні, семінарські заняття,	6

	колоквиуми, дидактичні ігри. Залік, екзамен, колоквиум як форми контролю. Роль дидактичної гри в навчанні студентів-філологів. Індивідуальна та самостійна робота студентів.	
5.	Поняття про методи навчання. Класифікації методів навчання. Метод проєктів. Лекційний метод. Дискусія. Моделювання. Дидактична гра. Інтерактивні методи.	6
6.	Роль та місце засобів навчання в педагогічному процесі вищої школи. Методика використання підручника, посібників, довідкових, лексикографічних видань. Особливості дистанційного навчання у ВЗО. Електронний підручник як засіб навчання нового покоління. Лінгводидактичні можливості мережевого сервісу. Блоги, подкасти.	6
7.	Поняття про контроль. Функції контролю. Принципи контролю. Види і форми контролю. Особливості тестового контролю. Види тестових завдань. Переваги і недоліки тестових завдань.	6
8.	Значення дослідницької роботи у формуванні майбутніх фахівців. Напрями наукової роботи. Види студентських наукових робіт. Методи дослідження.	5
9.	Підготовка до контрольної роботи за Модуль 1	6
	Разом	50

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Аспіранти виконують **індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проєкт)**, на яке відведено 10 год. самостійної роботи. Його тематика охоплює теоретичний матеріал усього курсу. ІНДЗ має бути презентоване на тому практичному занятті, на якому розглядають питання, пов'язане з темою навчального проєкту, або здане окремо. За **ІНДЗ** максимальний бал – **16** (при цьому враховують зміст, захист, оформлення, мультимедійну презентацію). **З них:**

зміст – 5 балів: формулювання проблеми з аргументацією – **1 бал**

огляд літератури – **1 бал**

виклад матеріалу (повнота, логічність, точність, самостійність, переконливість, коректність і доречність цитувань) – **3 бали**

захист (презентація) – 5 балів: доступне представлення проблеми – **3 бали**

оригінальність презентації – **1 бал**

уміння зацікавити аудиторію – **1 бал**

мовне оформлення:

6: орфографічні й пунктуаційні помилки – – 1

лексичні, граматичні й стилістичні – – 1

5,5–5,9: орфографічні й пунктуаційні помилки – – 2–3

лексичні, граматичні й стилістичні – – 2–3

1,4–5,4: орфографічні й пунктуаційні помилки – – 4–5

лексичні, граматичні й стилістичні –	– 4–5
1–1,3: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– 6–7
лексичні, граматичні й стилістичні –	– 6–7
0,7–0,9: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– 8–10
лексичні, граматичні й стилістичні –	– 8–10
1–0,6: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– 11–14
лексичні, граматичні й стилістичні –	– 11–14
0,9: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– більше 14
лексичні, граматичні й стилістичні –	– більше 14

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, пошук нової інформації, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст ІНДЗ. ІНДЗ – це завершена теоретична та (або) практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять та самостійної роботи, охоплює окремі питання, передбачає залучення знань з інших дисциплін, використання міжпредметних зв'язків, уміння порівнювати лінгвістичні факти в межах однієї або різних мов тощо. Це мікродослідження або моделі майбутніх серйозних наукових досліджень.

Структура ІНДЗ (орієнтовна)

- вступ – зазначається тема, мета, завдання роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- методи – указуються й коротко характеризуються методи роботи;
- основні результати роботи та їхнє обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, таблиці, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація, її аналіз тощо;
- висновки (не менше сторінки);
- список використаної літератури (не менше 10 джерел).

Кроки втілення ІНДЗ (лінійна модель)

1. Мовна і мовленнєва підготовка до проєкту;
2. Визначення теми проєкту, проблеми і мети проєкту;
3. Визначення кінцевого продукту;
4. Обговорення структури проєкту, складання плану-зразка роботи;
5. Збір інформації (формування портфоліо);
6. Обговорення проміжних результатів;
7. Аналіз зібраної інформації;
8. Підготовка мультимедійної комп'ютерної презентації проєкту;
9. Демонстрація результатів проєкту – кінцевого продукту;
10. Оцінювання проєкту.

Кроки втілення ІНДЗ (інтегративна модель)

1. Визначення теми, проблеми і мети проєкту;
2. Визначення кінцевого продукту;

3. Обговорення структури проєкту, складання плану роботи;
4. Мовна і мовленнєва підготовка до проєкту;
5. Збір інформації;
6. Презентація необхідного мовного і мовленнєвого матеріалу, його тренування;
7. Аналіз зібраної інформації;
8. Мовна і мовленнєва підготовка до наступного кроку;
9. Підготовка мультимедійної комп'ютерної презентації проєкту;
10. Демонстрація результатів проєкту – кінцевого продукту;
11. Оцінювання проєкту.

Результати ІНДЗ подають на перевірку в такому форматі:

- основний матеріал оформлюють за зразком реферату (**орієнтовно 20 сторінок**);
- мультимедійна комп'ютерна презентація (**6–10 слайдів**);
- список або анотація опрацьованої додаткової літератури, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо з обов'язковою вказівкою переліку статей, рецензій на наукові видання з лінгвістичних періодичних джерел українською та іншими мовами з 2000 року (інтернет-ресурс «Google Scholar», інтернет-сторінки Інституту української мови НАНУ та Інституту мовознавства тощо; журнали: «Мовознавство», «Українська мова», «Дивослово», «Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах», «Українська мова та література в школі», «Урок української» та ін.);
- варіанти навчальних та контрольних тестових завдань із теми;
- додаткові матеріали (таблиці, діаграми, картотеки, конспекти, інтернет-дані, ілюстрації, портрети, слайди, документи, аудіо- та відеокліпи тощо).

Оформлення ІНДЗ

Основний матеріал за зразком реферату оформлюють на папері формату А 4, шрифт Times New Roman, розмір шрифта (кегель) 14, міжрядковий інтервал 1,5. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – по 20 мм. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включено до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не зазначають, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому кутку сторінки без крапки на відстані 10 мм від верхнього та бокового країв аркуша.

Пункти плану повинні мати порядкову нумерацію й позначатись арабськими цифрами з крапкою, наприклад: 1., 2., 3. (**оптимально 4–6, але не менше 4**). Якщо є потреба в детальнішому плані, то до кожного (чи деяких) пунктів плану зазначають підпункти, наприклад: 1.1., 1.2., 1.3. тощо. Усі пункти плану відображають у тексті ІНДЗ з відповідною нумерацією (такою, як у ЗМІСТІ) чи без номера великими або малими буквами тільки жирним шрифтом, а не звичайним, як у ЗМІСТІ.

З нового аркуша оформлюють такі структурні складові ІНДЗ: ВСТУП, ОСНОВНУ ЧАСТИНУ, що складається з кількох підпунктів, позначених арабськими цифрами (з нового аркуша тільки пункт 1, кожен наступний не потрібно з нового аркуша, на відміну від, наприклад, кваліфікаційних (дипломних і магістерських) робіт), з нового аркуша також друкувати ВИСНОВКИ, СПИСОК

ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, якщо є – ДЖЕРЕЛА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ та кожен ДОДАТОК зокрема.

У ВСТУПІ орієнтовно – 2–5 сторінок;

ВИСНОВКИ – не менше 1 сторінки, не більше – 3;

у СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ – не менше 10 праць, оформлених за новими правилами.

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
В СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В НАУКОВИХ ПРАЦЯХ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> Бевзенко С. П. Історична морфологія української мови (нариси із словозміни та словотвору). Ужгород: Закарпатське обласне видавництво, 1960. 416 с. Ковтюх С. Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати): навчальний посібник з практичного курсу української мови. 3-є вид., випр. й доповн. Кіровоград: Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2016. 480 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: академічна граматики української мови / за ред. І. Р. Вихованця. Київ: Пульсари, 2004. 400 с. Ковтюх С. Л., Кашталян О. М. Словозмінна парадигматика українських прізвищ: монографія / за ред. С. Л. Ковтюх. Кіровоград: Полімед-Сервіс, 2012. 256 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія: підручник. Київ: Либідь, 1993. 336 с. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності: монографія. Харків: ХНПУ, 2015. 338 с.
Чотири й більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> Орфографічний словник української мови / уклад.: С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. Київ: Довіра, 1994. 864 с. Словник труднощів української мови / Д. Г. Гринчишин, А. О. Капелюшний, О. М. Пазяк та ін.; за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Радянська школа, 1989. 336 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> Березенко В. В. PR як сфера наукового знання: монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 362 с. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія: навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ: ЦУЛ, 2016. 232 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> Миротворення в умовах гібридної війни в Україні: монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2017. 172 с. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5–6 жовт. 2017 р. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 216 с. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ: Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ: САМ, 2016. Т. 17. 712 с.

	2. Словник української мови : т. I–XI. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
Автореферати дисертацій	1. Корнієнко І. А. Прізвища Дніпровського Припоріжжя (граматична структура, морфемна структура, лексико-семантична база, походження) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Дніпропетровськ, 2004. 20 с. 2. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	1. Авдєєва С. Л. Становлення системи словозміни ойконімів української мови : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Дніпропетровськ, 1997. 253 с. 2. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i> . 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).
Архівні документи	1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i> . Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	1. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	1. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 2. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856–2013). Київ : Національна

	бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики : вип. 3).
Частина видання: книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Жовтобрюх М. А. Фонетика. <i>Жовтобрюх М. А., Волох О. Т., Самійленко С. П., І. І. Слинко. Історична граматики української мови.</i> Київ : Вища школа, 1980. С. 27–104. 2. Матвіяс І. Г. Іменник. <i>Сучасна українська літературна мова : морфологія</i> / за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1969. С. 32–139.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. С. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
Частина видання: довідкового видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломощ, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія.</i> Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ковтюх С. Л. Чергування приголосних фонем у системі словозміни іменника сучасної української мови. <i>Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах</i> : зб. наук. праць. Київ : ІВЦ Держкомстату України, 2004. Вип. 8. С. 3–18. 2. Ковтюх С. Л. Морфологічна парадигматика власних жіночих імен у сучасній українській мові. <i>Науковий вісник Чернівецького університету</i> : збірник наукових праць. Слов'янська філологія. Чернівці : Рута, 2007. Випуск 356–359. С. 290–294. (праці того самого автора варто подавати за хронологією, а не за алфавітом)
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права.</i> 2007. № 4. С. 88–92. 2. Карпенко Ю. О. Друга відміна іменників. <i>Українська мова і література в школі.</i> 1984. № 11. С. 29–34. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр.</i> 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2021). 2. Ющук І. «Серденько моє! Коханячко солодке!». <i>Слово просвіти.</i> 2008. 17–23 липня. № 29 (458). URL: http://prosvitjanyn.org.ua. (дата звернення: 05.03.2020).

На титульному аркуші (перша сторінка ІНДЗ) указують назву міністерства (МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ), навчального закладу (ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ

ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА), кафедри (кафедра української філології та журналістики), тему ІНДЗ, вид наукової роботи – індивідуальне навчально-дослідне завдання, прізвище, ім'я, по батькові, академічну групу, факультет студента-виконавця, прізвище, ім'я, по батькові, посаду, учене звання, учений ступінь викладача, місто і рік написання.

Приклади окремих слів-прикладів у тексті наукової роботи оформлюють курсивом, для візуального виокремлення певних морфем, словотворчих засобів, відмінкових закінчень тощо послуговуються або жирним шрифтом, або курсивом, як-от: Група антропонімів із суфіксами **-ів (-їв), -ов, -ев (-єв), -ин (-їн)** у формі Кл. в. однини чоловічих прізвищ має закінчення **-е**, як і назви іменникового типу: *Андрійцеве, Васілеве, Попове, Аляб'єве, Григор'єве, Вдовічине, Малютине, Василішине, Ковалішине*, відповідні жіночі прізвища – флексію **-а**, як і власні назви прикметникового типу: *Андрійцева, Васілева, Попова, Аляб'єва, Григор'єва, Вдовічина, Малютина, Василішина, Ковалішина*. Або: Далі автор наводить приклад помилкового вживання угорського прізвища на **-ов**, яке не має стосунку до прикметників, насправді є іменником із закінченням, характерним для українських прізвищ прикметникового типу: *Сабовим* замість *Сабовом*, бо це прізвище походить від угорського апелятива *szabó*, що має значення «кравець».

Якщо є потреба навести приклад цілого речення з художньої літератури, публіцистики тощо, то його оформлюють курсивом, а певні досліджувані слова виділяють жирним курсивом: *В листі до Василя Півторадні Антоненко-Давидович повідомляє, що після подорожі в Західну Україну працює над оповіданням «Букарт», знайшов «більш-менш вигідну квартиру» в Ірпені (А. Зборовський).*

У тексті наукової роботи обов'язково зазначають обидва ініціали імені та по батькові українських та деяких інших учених, які розташовують перед прізвищем, причому кожен ініціал через неперервний пропуск (Shift + Ctrl + Пропуск): С. П. Бевзенко.

Зазвичай у прикінцевих ВИСНОВКАХ не використовують прикладів (винятки можливі), роблять узагальнення та підсумки виконаної роботи.

У тексті наукової роботи необхідно дотримуватися **правил милозвучності**, крім дослівних цитат та прикладів ілюстративного матеріалу (Див.: **Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. С. 25–31**).

Оформлення додатків

Додатки варто оформлювати як продовження роботи на наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи. Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки мають спільну з рештою тексту ІНДЗ наскрізну нумерацію сторінок. Додаток повинен мати заголовок, надрукований великими літерами, розташований посередині симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком великими літерами повинно бути надруковане слово «Додаток» і велика літера, що його позначає. Додатки варто позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком букв Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: «ДОДАТОК А», «ДОДАТОК Б» і т. д. Текст додатка, за необхідності, можна поділити на підрозділи, пункти та підпункти, які нумерують арабськими цифрами в межах кожного додатка. У такому разі перед кожним номером ставлять позначення

додатка (літеру) і крапку, наприклад: „А.2” (другий розділ ДОДАТКА А), „Г3.1” (підрозділ 3.1 ДОДАТКА Г) і т. д.

Загальні правила цитування та посилання на різні елементи

Текст роботи може включати:

- посилання, відзначені лапками та індексом посилання на джерело з точними вихідними даними;
- посилання, переказані власними словами автора ІНДЗ (без лапок), але також проіндексовані, з точною вказівкою джерела.

Цитування повинно бути повним, допускається пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту. Випущений текст замінюють трьома крапками. Розділовий знак, який стояв перед пропущеним знаком, не зберігають. Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело. При непрямому цитуванні (переказі) варто бути гранично точним у викладанні думок автора й зазначати відповідні посилання на джерело. Такі посилання позначають порядковим номером за переліком у квадратних дужках, наприклад: «... у працях [1–3] ...». У круглих дужках зазначають джерела й сторінки, звідки взято фактичний матеріал, такі праці із зазначенням умовних скорочень їхніх назв подають у списку ДЖЕРЕЛА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ, який розміщують після СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Посилання на джерела роблять згідно з їхнім порядковим номером у списку літератури, у квадратних дужках, друга цифра позначає сторінку, наприклад: С. П. Бевзенко припускає, що найбільш вірогідним поясненням утворення власних імен чоловічого роду на зразок *Петро* й гідронімів на кшталт *Дніпро* є вплив «іменників середнього роду -'о-осн., які здавна закінчувалися на -о», цей вплив особливо посилювався після занепаду зредукованих [2, с. 33].

Це означає, що в СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ праця з порядковим номером – 2, а вказані рядки взято зі с. 33 цього видання:

2. Бевзенко С. П. Історична морфологія української мови (нариси із словозміни та словотвору). Ужгород : Закарпатське обласне видавництво, 1960. 416 с.

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Методичні аспекти викладання філології в закладах вищої освіти» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджено інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, інтерактивні методи навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання проблемних питань, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовують словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовують проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

З метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовують такі методи навчання:

1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються із дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, усебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- модульні контрольні роботи;
- стандартизовані тести та вправи під час практичних;
- навчальний проєкт (ІНДЗ) – реферат з обраної студентом теми з переліку та мультимедійна презентація;
- колоквиум;
- самостійна письмова робота;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- перевірка завдань для самостійної роботи (конспектів та ін.)
- перевірка виконання домашніх завдань тощо.

Використовують такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю є* перевірка розуміння та засвоєння певної частини навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань аспіранта є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи тощо. Оцінюванню підлягають:

- **письмові конспекти лекцій (до Модуля 1 – 16 балів: по 2 бали – 8 лекційних занять);**

- виконані письмові домашні завдання – по 3 бали (у Модулі 1 – 6 практичних занять: з № 1 до № 6 – 18 балів);

- рівень знань, продемонстрований у **контрольній роботі** (за Модуль 1 (7-е практичне заняття – 10 балів);

- **навчальний проєкт (ІНДЗ)** з обраної аспірантом теми з переліку (Модуль 2 – реферат – 11 балів, презентація – 5 балів);

цей вид роботи за вказівкою викладача, який проводить практичні заняття, студенти захищають на призначених для цього консультаціях або на тих практичних заняттях, у межах теми яких виконано навчальний проєкт; у гугл-класі **ІНДЗ** прикріплюють у спеціально відведеному завданні.

Вирішено не оцінювати усні відповіді під час практичних занять із метою зняття напруги, страху щодо таких видів роботи, щоб кожен аспірант максимально за допомогою виконання вправ, тестових завдань, розв'язання проблемних ситуацій чи відповідей на проблемні запитання зміг набути заявлених компетентностей.

У разі невиконання завдань поточного контролю аспірант має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття. Порядок такого контролю (перескладання тих чи тих видів роботи) регламентує викладач, який читає практичні заняття в групі.

Усього можна отримати під час практичних і додаткових видів роботи **60 балів**.

Підсумковий контроль. Завданням підсумкового контролю (екзамену) є перевірка розуміння аспірантом програмного матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

За екзамен – 40 балів.

Екзаменаційний білет складається із трьох питань: двох теоретичних та одного практичного.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Загальні питання методики викладання мовознавчих дисциплін як галузі сучасної педагогічної науки.
2. Об'єкт, предмет методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти.
3. Підходи до навчання мовознавчих дисциплін.
4. Закономірності, принципи методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах.
5. Зв'язок методики викладання мовознавчих дисциплін із суміжними науками.
6. Зміст і структура курсу.
7. Методи наукового дослідження.
8. Особливості організації навчального (освітнього) процесу в закладі вищої освіти.

9. Призначення навчального плану, навчальної, робочої програми.
10. Електронний підручник як засіб навчання мовознавчих дисциплін.
11. Сутність поняття «педагогічна технологія». Класифікації технологій.
12. Особливості впровадження педагогічних технологій в інших країнах.
13. Проблемне навчання.
14. Кредитно-модульна технологія.
15. Форми аудиторної роботи зі студентами.
16. Класифікації лекцій.
17. Практичні, семінарські заняття, колоквиуми, дидактичні ігри.
18. Залік, екзамен, колоквиум як форми контролю.
19. Індивідуальна та самостійна робота студентів.
20. Класифікації методів навчання.
21. Інтерактивні методи навчання.
22. Методика використання підручника, посібників, довідкових, лексикографічних видань.
23. Особливості дистанційного навчання у ВЗО.
24. Лінгводидактичні можливості мережевого сервісу. Блоги, подкасти.
25. Функції, принципи, види і форми контролю.
26. Особливості тестового контролю. Види тестових завдань, їхні переваги і недоліки.
27. Значення дослідницької роботи у формуванні майбутніх фахівців.
28. Напрями наукової роботи.
29. Види студентських наукових робіт.
30. Які вимоги ставлять до написання курсової, дипломної, магістерської робіт?

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Конспекти лекцій (8 – по 2 бали)	Виконання д/з (6 – по 3 бали)	ІНДЗ		Контрольна робота	Екзамен	Усього
		реферат	презентація			
16	18	11	5	10	40	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	не зараховано
1-34	незадовільно	не зараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. **Закон України** «Про вищу освіту». Закон від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. **Стандарт вищої освіти**. За спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf>
3. **Дороз В. Ф.** Методика навчання української мови в загальноосвітніх закладах : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 386 с.
4. **Лінгвістична** підготовка майбутніх фахівців: ефективні технології навчання : монографія / О. Семенов, В. Герман, О. Земка, О. Рудь, Н. Громова, Н. Пономаренко, І. Левенок, М. Ячменик. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 351 с.
5. **Методика навчання** української мови в середній загальноосвітній школі: Програма для студентів спеціальності 6.010103 «Українська мова і література» факультетів української філології педагогічних університетів та інститутів / уклад. О. Горошкіна, С. Караман, М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2010. 32 с.
6. **Практикум** з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі : навчальний посібник / О. Горошкіна, С. Караман, З. Бакум, О. Караман, О. Копусь ; за ред. О. Горошкіної та С. Карамана. Київ, 2015. 250 с.
7. **Семенов О., Дейниченко Н.** Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах : навчальний посібник. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. 220 с.
8. **Словник-довідник** з української лінгводидактики : навч. посіб. / кол. авт. за ред. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2003. 149 с.

Допоміжна

1. **Базиль Л., Пустовіт В.** Літературознавчі дослідження студентів-філологів : теорія і методика: навч. посібн. для студ. гуманітарн. спец-й. Луганськ, 2012. 244 с.
2. **Бакум З. П.** Формування дослідницьких умінь і навичок гімназистів на завершальному етапі вивчення фонетики. *Рідна школа*. 2005. № 8. С. 55–56.
3. **Бакум З. П.** Теоретико-методичні засади навчання фонетики української мови в гімназії : монографія. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2008. 338 с.
4. **Бондар В. І.** Дидактика: ефективні технології навчання студентів. Київ : Освіта, 1996. 92 с.
5. **Бондаренко Г. П.** Метод проєктів як засіб удосконалення методичної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2012. № 24 (259). Ч. II. С. 102–109.
6. **Васюк О., Майданюк Н.** Організація контролю навчання студентів : [завдання, функції, види, форми, методи контролю]. *Вісник Книжкової палати*. 2009. № 5. С. 27–29.
7. **Вітвицька С. С.** Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.

8. **Глазунов С. В.** Основи ораторського мистецтва та методики проведення навчальних занять : навч. посіб. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2001. 144 с.
9. **Голуб Н. Б.** Риторика у вищій школі. Черкаси : Брама-Україна, 2008. 408 с.
10. **Голуб Н. Б.** Теоретико-методичні засади навчання риторики у вищих педагогічних навчальних закладах : дис. ... доктора пед. наук: 13.00.02. Київ, 2009. 505 с.
11. **Гончаров С. М.** Інтерактивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу : навч.-метод. посіб. Рівне : НУВГП, 2006. 172 с.
12. **Горбачук В. Т.** Основи наукових досліджень. Конспекти лекцій для студентів та магістрантів педагогічного університету. Слов'янськ, 2003. 87 с.
13. **Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Попова Л. О.** Магістерська робота: від задуму до захисту. Методичний путівник. Луганськ, 2006. 25 с.
14. **Даниленко Л.** Інноваційна освітня діяльність. *Директор школи*. 1998. № 18 (30). 5–12 серпня. С. 4.
15. **Дичківська І. М.** Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. 218 с.
16. **Дідук-Ступ'як Г. І.** Філософсько-методологічні орієнтири лінгвометодичної технології «Інтеракція різнотипових підходів» до вивчення української мови. *Теоретико-практичні аспекти сучасних лінгвістичних та лінгводидактичних парадигм : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т; редкол. : В. Я. Мельничайко, І. М. Хом'як, М. В. Мірченко та ін. Рівне; Острогож : Вид-во НУ «Острозька академія», 2012. С. 80–86.
17. **Донченко Т. К.** Про концепцію вивчення рідної мови. *Укр. мова і л-ра в шк.* 1993. № 1. С. 3–4.
18. **Донченко Т. К.** Організація навчальної діяльності учнів на уроках рідної мови. Київ : Фондація ім. О. Ольжича, 1995. 263 с.
19. **Жовтобрюх В. Ф., Муромцева О. Г.** Культура мови вчителя : курс лекцій / за заг. ред. О. Г. Муромцевої. Харків : Гриф, 1998. 208 с.
20. **Зязюн І. А.** Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти. *Педагогіка толерантності*. 2000. № 3. С. 58–61.
21. **Кухаренко В. М.** Дистанційне навчання. Енциклопедичне видання : навч.-метод. посіб. Київ : ТОВ Редакція «Комп'ютер», 2007. 128 с.
22. **Любашенко О.** Українська мова як мова навчання та дисципліна у вищій школі. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 7. С. 39–42.
23. **Мамчур Л.** Теоретичні підходи до формування комунікативної компетентності учнів основної школи. *Зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань : ПП Жовтий, 2010. Ч. 4. 305 с. URL: udpu.org.ua/files/fahovi_vydannya/univer/2010
24. **Мацько Л. І., Денискіна Г. О.** Українська мова (теорія і практика) : навч. посіб. Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 272 с.
25. **Мацько Л. І., Кравець Л. В.** Культура української фахової мови. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
26. **Мацько Л. І., Мацько О. М.** Риторика : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2003. 311 с.

27. **Методика навчання** української мови в середніх освітніх закладах : [підр. для студентів філологічних факультетів університетів] / М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман та ін.] ; за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2005. 400 с.
28. **Методика навчання** української мови в середніх навчальних закладах / за ред. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2009. 400 с.
29. **Нагасв В. М.** Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
30. **Омельчук С.** «Підхід до навчання» як базова категорія сучасної лінгводидактичної науки. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 2. С. 2–7.
31. **Організація та методика** проведення науково-педагогічних досліджень студентами вищих навчальних закладів : посіб. для студ. вищих навч. закл. / колектив авторів: М. І. Соловей, Є. С. Спіцин, К. К.Потапенко, З. М. Шалик. Київ : Ленвіт, 2004. 143 с.
32. **Ортинський В. Л.** Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учб. л-ри, 2009. 472 с.
33. **Освітні технології** : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота та ін.; за заг. ред. О. М. Пехоти. Київ : А.С.К, 2003. 255 с.
34. **Остапенко Н. М.** Теорія і практика формування лінгвометодичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю., 2008 . 330 с.
35. **Остапенко Н. М.** Технологія сучасного уроку рідної мови : навч.посіб / Н. М. Остапенко,Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 248 с.
36. **Пехота О. М., Старєва А. М.** Особистісно орієнтоване навчання : підготовка вчителя : монографія. Миколаїв : Ілліон, 2005. 272 с.
37. **Плиско К. М.** Принципи, методи і форми навчання української мови : теоретичний аспект. Харків : Основа, 1995. 240 с.
38. **Починкова М. М.** Дидактичний потенціал курсів дистанційного навчання філологічного спрямування. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2008. № 8 (147). С. 66–70.
39. **Починкова М.** Структурно-змістові особливості дистанційного курсу філологічного спрямування. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2009. № 4 (167). С. 45–149.
40. **Починкова М.** Критерії відбору навчального матеріалу для дистанційного курсу філологічного спрямування. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2010 № 22 (209). С. 61–66.
41. **Практика** в системі професійної підготовки вчителя-словесника. Програма спецкурсу для студентів спеціальності 7.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література» / укладач О. Семенов. Київ–Глухів : РВВ ГДПУ, 2004. 71 с.
42. **Практикум** з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посіб. для студентів пед. університетів та інститутів / кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2011. 366 с.

43. **Препотенська М.** Риторика. 10 ключових тем : навч. посіб. Київ : Фірма «ІНКОС», 2009. 254 с.
44. **Професійна компетенція** вчителя української мови і літератури. Програма спецкурсу для студентів спеціальності 7.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література» / укладач О. Семеног. Київ–Глухів : РВВ ГДПУ, 2003. 49 с.
45. **Риторична** культура вчителя в умовах профілізації / Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Попова Л. О., Рудіна О. М., Порохня Л. В. Луганськ : СПД Резніков В.С., 2007. 56 с.
46. **Семенів Н.** Електронний підручник з рідної (української) мови як засіб реалізації особистісно орієнтованого навчання. *Укр. мова і л-ра в шк.* 2005. № 5. С. 2–6.
47. **Семенів Н.** Формування самостійної навчально-пізнавальної діяльності школярів при вивченні укр. (рідної) мови за електронним підручником. *Укр. мова і л-ра в шк.* 2006. № 4. С. 9–13.
48. **Семеног О.** Культура наукової української мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
49. **Семеног О. М.** Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія. Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.
50. **Семеног О.** Академічна лекція як професійний комунікативний феномен. *Естетика і етика педагогічної дії* : зб. наук. пр. / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. Київ, Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С. 113–121.
51. **Симоненко Т. В.** Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів : монографія. Черкаси : Вид. Вовчок О. Ю., 2006. 328 с.
52. **Симоненко Т. В.** Організація науково-дослідницької роботи майбутніх учителів-словесників у вищих навчальних закладів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.* 2010. № 22 (209). Ч.1. С. 79–85.
53. **Сікорський П. І.** Кредитно-модульна технологія навчання : навч. посіб. Київ : Європ. ун-т, 2004. 127 с.
54. **Скнарь О.** Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи. *Вища школа.* 2006. № 3. С. 33–45.
55. **Уліщенко А.** Комп'ютер і вивчення української словесності (корисні поради). *Дивослово.* 2006. № 10. С. 7–11.
56. **Фіцула М. М.** Вступ до педагогічної професії : [навч. посіб.]. 2-е вид. Тернопіль : Навч. книга. Богдан, 2003. 136 с.
57. **Химинець В. В.** Інноваційна освітня діяльність. Тернопіль : Мандрівець, 2009. 360 с.
58. **Цінько С., Рябцев О.** Роль ТЗН і комп'ютерних технологій у розвитку професійно-творчого потенціалу майбутніх учителів-словесників. *Укр. мова і л-ра в шк.* 2005. № 1. С. 40–42.

59. Швець Є. Я., Швець Д. Є. Організація поточного і підсумкового контролю знань студентів при модульно-рейтинговій технології навчання. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2010. Вип. 42. С. 227–235.
60. Шепетко Ю. М. Електронний підручник як ефективний засіб підвищення якості освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. Київ : Електронне наукове фахове видання. 2010. Вип. 6 (20). URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2017/293-281-19.pdf>
61. Шепетко Ю. Особливості використання електронного підручника з української мови. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2010а. № 22 (209). Ч. I. С. 142–147.
62. Щербань П. М. Активні методи підготовки майбутніх учителів. Київ : Знання, 1988. 48 с.
63. Юцявичене П. А. Теория и практика модульного обучения. Каунас : Швиеса, 1989. 272 с.

5.2. Методичне забезпечення

1. Ковтюх С. Л. Вправи тестового характеру з елементами редагування під час вивчення української мови у класах з поглибленим опануванням дисциплін гуманітарного циклу. *Елітарна освіта : історія, теорія, методика*. Кіровоград : Українська гімназія, 1996. С. 253–255.
2. Ковтюх С. Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати) : навчальний посібник з практичного курсу української мови. 2-е вид., випр. й допов. Київ : ВД „Професіонал”, 2007. 592 с. (Рекомендований Міністерством освіти і науки України. Лист № 14/182-346 від 01.02.2004).
3. Методичні рекомендації до написання кваліф. робіт з україн. мови (методичний посібник). Кіровоград, 2010. 14 с.
4. Методичні рекомендації до написання курсових робіт : методичний посібник. Кіровоград, 2010. 22 с.
5. Ковтюх С. Л. Сучасна українська літературна мова (Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія) : навчально-методичний посібник. Кіровоград, 2010. 220 с. (Друкується за рішенням методичної ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 6 від 17 березня 2010 року)).
6. Ковтюх С. Л. Сучасна українська літературна мова (Вступ. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія) : навчально-методичний посібник. Кіровоград, 2011. 232 с.
7. Ковтюх С. Л., Кирилюк О. Л. Наукова комунікація як складова фахової діяльності : навчально-методичний посібник. Кіровоград : ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2014. Ч. III. 96 с.
8. Ковтюх С. Л. Сучасна українська літературна мова (Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія) : навчально-методичний посібник. Кіровоград, 2014. 288 с. (Друкується за рішенням вченої ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 1 від 29 серпня 2014 року)).

9. Ковтюх С. Л., Кирилюк О. Л. Наукова комунікація як складова фахової діяльності: навч.-метод. посібник. Кіровоград: ПП „Центр оперативної поліграфії „Авангард”, 2015. Ч. III. 96 с.
10. Ковтюх С. Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати): навчальний посібник з практичного курсу української мови. 3-є вид., випр. й доповн. Кіровоград, 2016. 480 с. (Рекомендований Міністерством освіти і науки України. Лист № 1/11-2528 від 30.03.2011).
11. Ковтюх С. Л., Кирилюк О. Л., Андреева Т. В. Культура наукової мови: навчальний посібник. Кіровоград, 2011. 148 с. (Друкується за рішенням методичної ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 1 від 22 вересня 2011 року)).
12. Ковтюх С. Л., Кирилюк О. Л., Андреева Т. В. Культура наукової мови: навчальний посібник. Коростень: МПП «Тріада С», 2012. 224 с. (Рекомендований Міністерством освіти і науки, молоді і спорту України. Лист МОНмолодьспорту України №1/11-4467 від 04.04.2012).
13. Ковтюх С. Л. Науково-методичне забезпечення курсу сучасної української літературної мови як основа якісної професійної підготовки філолога. *Наукові записки. Серія: педагогічні науки*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Частина I. Вип. 121. С. 197–201.
14. Ковтюх С. Л. Тести з однією чи кількома правильними відповідями в курсі сучасної української літературної мови. *Наукові записки. Серія: педагогічні науки*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. Вип. 132. С. 88–93.
15. Ковтюх С. Л. Українська топонімія: віхи історичної пам'яті, патріотично-культурні маркери сьогодення, символи майбутнього. *Переименовальні процеси в топонімії як ціннісний вибір українського суспільства: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (11 червня 2015 року, м. Кіровоград)*. Миколаїв: ФОП Жаган М. Ф., 2015. С. 67–71.
16. Ковтюх С. Л. Homo sum, humani nihil a me alienum puto. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Кропивницький, 2017. Вип. 151. С. 201–213.
17. Ковтюх С. Л. Робота з науково обдарованою молоддю: на кафедрі української мови. *Робота з науково обдарованою молоддю: проблеми та перспективи: збірник матеріалів міжнародної науково-методичної конференції (17–19 травня 2018 р.)*. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 93–95.
18. Ковтюх С. Л. Навчання на карантині, або Чи загрожує нам інтелектуальний нокаут? 07.01.2021. Книгарня «Є». Блог. Особлива думка. URL: https://book-ye.com.ua/blog/osoblyva-dumka/navchannya-na-karantyni-abo-chy-zahrozhuye-nam-intelektualnyj-nokaut/?fbclid=IwAR1LnuISGCWuzX6C5ORKCL9f9ysy6HubVUIIJ_OD1LKyanwBwf4-2gn0ICg#reviews-block
19. Ковтюх С. Л. Елементи ділових ігор у навчанні фонетики і фонології української мови як реалізація когнітивно-комунікативного підходу. *Когнітивно-комунікативні стратегії розвитку здобувачів вищої освіти у процесі професійної підготовки* [збірник тез Всеукраїнського науково-практичного семінару]. Відп. ред. В. А. Коваль; укладачі О. С. Ковальчук, О. Т. Горіна. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 54–56.

5.3. Інформаційні ресурси (перелік інформаційних ресурсів)

1. Журнал «Культура слова» – науково-популярний журнал Інституту української мови НАН України URL: <https://ks.iul-nasu.org.ua>
2. Журнал «Українська мова» – науково-теоретичний журнал Інституту української мови НАН України. URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua>
3. Ізборник з енциклопедії «Українська мова». URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>
4. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАНУ. URL: <http://www.inmo.org.ua/>
5. Інститут української мови НАНУ URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Pages/default.aspx>
6. Лінгвістичний портал MOVA.info. URL: <http://www.mova.info/Page3.aspx?l1=82>
7. Наукова періодика України. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRNsoc_gum/Umlsh/texts.html
8. Офіційний сайт української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua/>
9. Web-сервер Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол № 2 від 30.09.2019; № 10 від 07.02.2022).